НОВИ САД - На данашњи дан 1941 године, под заштитом нацистичких окупатора, у Загребу је проглашена тзв. Независна Држава Хрватска, под водством Анте Павелића, који је предводио терористички хрватски усташки покрет. Формирање НДХ је подржао и лидер Хрватске сељачке странке Влатко Мачек. У НДХ је убрзо започео масовни терор над Србима и Јеврејима. До јесени 1941. у Србију је протерано око 200.000 Срба. Србе који су остали у НДХ римокатоличка црква у Хрватској присилно је покрштавала, а најдрастичнији облик терора били су масовни покољи. Само у Јасеновцу усмрћено је према проценама 700.000 људи, огромном већином Срба. Та највећа "фабрика смрти" у Другом светском рату на Југоистоку Европе радила је пуном паром од лета 1941. до краја априла 1945, када су после неуспешне побуне преосталих логораша у Јасеновац ушли припадници НОВЈ.

1585 - Умро је папа италијанског порекла Гргур ХИИИ, који је током 13 година као поглавар римокатоличке цркве подстицао француске римокатолике на искључивост и благословио покољ хугенота (француских протестаната) у Вартоломејској ноћи 1572. Подржавао је шпанског краља Фелипа ИИ, ватреног присталицу инквизиције, у борби против протестанске Енглеске и помагао језуите. Календар, који је захваљујући њему реформисан 1582. познат као Грегоријански, астрономски је неупоредиво тачнији од старог, Јулијанског.

1583 - Рођен је холандски правник, писац и хуманиста Хуиг де Грот, познат као Хуго Гроцијус, оснивач науке о међународном праву. Припадао је "школи природног права" и доказивао је једнакост људи међу собом и пред законом. Заступао је тезу да су мора (и океани) опште добро и да поједине земље немају право њиховог ексклузивног коришћења. Залагао се за верску толеранцију (било је то време сукоба Католика и Протестаната у Гроцијусовој Холандији), али је 1618. ухапшен у Утрехту и 1619. осуђен на доживотну робију као јеретик. Успео је 1621. да побегне у Француску и од 1635. до смрти 1645. био је амбасадор Шведске у Француској. Дела: правна и религиозна - "Де иуре белли ац пацис", "Маре либерум", "Де иуре праедае", "Де веритате религионис Цхристианае", "Виа ет вотум ад пацем ецклесиастицам", драме - "Христус патиенс", "Сопхомпханеас", "Адамус ехул".

1778 - Рођен је енглески писац Вилијам Хезлит, један од најзначајнијих књижевних критичара 19. века. Написао је обимну биографију Наполеона И и више књига о уметности. Остала дела: "Предавања о енглеским песницима", "Енглески комични писци", "Предавања претежно о драмској књижевности елизабетанског доба", "Дух времена или савремени портрети".

1813 - Умро је француски математичар, механичар и астроном италијанског порекла Луј Лагранж, који је с 19 година постао професор математике у Артиљеријској школи у родном Торину. Објавио је низ радова из теорије бројева, варијационог рачуна, теорије парцијалних једначина, небеске механике, сферне астрономије и многа од тих открића носе његово име. Дела: "Аналитичка механика", "Теорија аналитичких функција И-ИИ", "О либрацији Месеца", "О теорији Јупитерових сателита".

1814 - Британске и шпанске снаге поразиле су у бици код Тулуза трупе француског цара Наполеона I, који је сутрадан абдицирао и прогнан је на средоземно острво Елба.

1838 - Основано је "Панчевачко српско црквено певачко друштво" с циљем да аматерско дечје појање, при Успенској цркви у Панчеву, замени "хармонским нотним пјенијем" - по узору на хорско појање у руским црквама. До 1863. друштво је носило назив: "Хор катедралне цркве". Под вођством Николе Ђурковића друштво је неговало и световну уметничку музику. Од 1863. хоровођа је Даворин Јенко који је основао и школу певања, а наредне 1864. и женско одељење. Од 1885. то друштво је, међу првима, почело да одржава и редовне концерте духовне музике.

1847 - Рођен је амерички новинар мађарског порекла Џозеф Пулицер, зачетник "жуте штампе", из чије се фондације сваке године додељује "Пулицерова награда" за новинарство, карикатуру, америчку историју, поезију, драму, роман и музику. Емигрирао је млад у САД, учествовао у Америчком грађанском рату и биран је у Конгрес. Био је власник листова "Ворлд" и "Ивнинг ворлд" у Њујорку и "Пост-диспеч" у Сент Луису. На Колумбија универзитету основао је 1903. прву новинарску школу.

1867 - Умро је руски шахиста Александар Дмитријевич Петров, први руски шаховски мајстор и теоретичар шаха, утемељивач руске шаховске школе, највећи шахиста прве половине 19. века. Сматран је непобедивим, али је одбијао да игра ван Русије. Компоновао је и шаховске проблеме, а 1824. издао је уџбеник шаха. Једна варијанта названа је према њему - Одбрана Петрова.

1883 - Влада САД је забранила употребу индијанских језика, практиковање њихове религије, културе и обичаја.

1919 - У војној заседи убијен је мексички сељачки вођа Емилијано Запата, који је од 1910. био лидер побуне. Борио се против диктатора Хосе Дијаса, касније против председника Венустијана Карансе. Објавио је 1911. "Аљаски програм" којим је земља дата сељацима - акт који је снажно одјекнуо у Мексику и земљама Латинске Америке. Каранса је уз подршку САД разбио револуционарне снаге и организовао клопку у којој је Запата изрешетан мецима.

1921 - Сун Јат Сен је изабран за председника Кине.

1929 - Рођен је шведски позоришни и филмски глумац Карл Адолф фон Сидов, познат као Макс фон Сидов, снажна и изузетно сугестивна глумачка личност, који је светску славу стекао главним улогама у филмовима Ингмара Бергмана. Филмови: "Госпођица Јулија", "Седми печат", "Лице", "Девичански извор", "Зимско светло", "Највећа икад испричана прича", "Хаваји", "Срамота", "Страст", "Емигранти", "Степски вук", "Псеће срце", "Три кондорова дана", "Татарска пустиња", "Мртва стража", "Победа", "Смарагд", "Хана и њене сестре", "Друга победа", "Дует за једног".

1929 - Рођен је српски композитор Душан Радић, члан САНУ, један од најзначајнијих

наших композитора 20. века. са импозантним опусом. Његова музика имала је водећу улогу у раскиду са естетском доктрином соцреализма. Први је наш аванградни композитор после Другог светског рата.

1932 - Рођен је египатски филмски глумац Мајкл Шалхуб, познат као Омар Шариф, који је најчешће тумачио улоге романтичних љубавника и хероја. Филмови: "Лоренс од Арабије", "Ноћ генерала", "Доктор Живаго", "Смешна девојка".

1938 - Аустријанци су се на референдуму изјаснили за присаједињење Немачкој.

1944 - Црвена армија је у Другом светском рату избацила немачке окупаторе из Одесе, највећег лучког града негдашње Совјетске државе на Црном мору.

1954 - Умро је француски хемичар и индустријалац Огист Лимијер, који је с братом Лујем направио прву филмску камеру и основао у Лиону фабрику за израду фотографског материјала. Браћа су изумела поступак снимања у природним бојама и у париској кафани "Гран кафе" приредила 28. децембра 1895. прву филмску представу у свету ("Улазак воза у станицу", "Радници излазе из фабрике").

1963 - У северном Атлантику у експлозији америчке атомске подморнице "Трешер" погинуло је 129 људи. После дуге истраге није саопштен узрок најтеже, обелодањене, подморничке несреће у историји САД.

1972 - У земљотресу у јужном Ирану погинуло је више од 5.000 људи.

1972 - Више од 50 земаља, укључујући Совјетски Савез и САД, потписало је Конвенцију о забрани биолошког оружја.

1973 - У покушају приземљења на аеродром у швајцарском граду Базел срушио се авион компаније "Инвикта", који је полетео из Бристола у Енглеској, а несрећу није преживело

108 људи.

1986 - САД су извеле нуклеарну пробу у Невади, упркос протеста мировних група и совјетске кампање за забрану проба.

1993 - У Јужној Африци је убијен један од црначких вођа Крис Хани, лидер јужноафричке Комунистичке партије, а сутрадан су црнци из освете спалили двојицу белаца.

1994 - Авиони НАТО су први пут бомбардовали положаје Војске Републике Српске око Горажда, што је образложено заштитом снага Уједињених нација.

1995 - Израел и Јордан разменили су амбасадоре на основу мировног споразума двеју земаља из октобра 1994.

1999 - У нападу авиона НАТО касетним бомбама на село Мировац између Подујева и Куршумлије убијено је најмање троје цивила, укључујући једногодишњу Бојану Тошовић.

1999 - У Техерану је саопштено да су "терористички елементи" убили заменика генералштаба иранске армије генерала Алија Саједа Ширазија.

2001 - Горњи дом холандске скупштине у Хагу гласао је надмоћном већином за закон о еутаназији, не обазирући се на уличне демонстрације хиљада противника тог закона, чиме је Холандија постала прва земља у свету у којој је озакоњено убиство из милосрђа.

2006 - У Гани се 120 људи удавило када се брод с путницима и робом преврнуо на језеру Волта. На броду се налазило 150 путника а спасено је само 30.

2006 - Умро је шведски режисер и писац Вилгот Сјоман чији су провокативни филмови изазивали расправе 60-тих година 20 века. Вилготови филмови били су својеврсна критика друштва и обиловали су сексуално експлицитним сценама. Сарађивао је са Ингмаром Бергманом - "Зимско светло", а свој први филм самостално је режирао 1963. - "Љубавница". Укупно је режирао 15 филмова, међу којима су најпознатији "Љубопитљив сам жуто" (И Ам Цуриоус Yеллow) и "Љубопитљив сам плаво" (И Ам Цуриоус Блуе) из 1967. године који су у САД били две године забрањени за приказивање због слободних сцена. Његов последњи филм "Алфред" о животу Алфреда Нобела снимљен је 1995. Написао је више од 20 књига.

2007 - Најмање 34 имигранта су се утопила приликом илегалног преласка преко Аденског залива из Сомалије у Јемен. На ризично путовање кренула су три брода, у којима је било укупно 365 људи - 234 Етиопљана и 131 Сомалијац али су имигранти током дводневног пута из регије Босасо у Сомалији ка Јемену трпели тортуру, па су људи скакали у море са бродова, бежећи од премлаћивања.

2010 - Приликом пада авиона недалеко од Смоленска у Русији погинуо је председник Пољске Лех Качињски, као и велики број званичника те земље, међу којима и други човек пољске дипломатије, председникова супруга, гувернер Централне банке Пољске, начелник Генералштаба пољске војске. У незапамћеној трагедији погинуле су 132 особе, колико се налазило у летелици. Пољска делегација путовала је у Смоленск како би присуствовала обележавању годишњице масакра у Катинској шуми.

2013 - Преминуо је сер Роберт Едвардс, пионир вантелесне оплодње. Захваљујући његовом раду, свет је јула 1978. године угледала Луиз Браун, прва "беба из епрувете". Професор Едвардс, пионир оплодње ин витро, Нобелову награду је добио 2010. а 2011. је проглашен за витеза британске круне.

2018 - Преминула је Јелена Жигон, српска и југословенска глумица. Снимила је више од 50 играних и 15 телевизијских филмова међу којима се издвајају "Први грађанин мале вароши", "Моја страна света", "Јутро", "Дивље семе", "Судар на паралелама", "Капетан Леши", "Тхе пицтуре схow ман" а у серији Винету играла је с познатим холивудским глумцем Стјуартом Гренџером. Добитница је низа признања као што су "Златни прстен" за најбољу глумицу 1961, Златни беочуг, Плакета Југословенске кинотеке за изузетан допринос домаћем филму 2006.

2019 - Група научника окупљена око глобалне групе телескопа Евент Хоризон Телесцопе објавила је прву директну фотографију масивне црне рупе у галаксији Мешиер 87. Овим чином, они су, како тврде, доказали веродостојност Ајнштајнове теорије релативитета. Пројекат је укупно коштао између 50 и 60 милиона долара. Фотографија приказује црну рупу у галаксији М 87 која је од Земље удаљена 53 милиона светлосних година.

2020 - Италијански Вог, модни часопис, објавио је насловну страну у белој боји, без икакве илустрације, као преседан и особен симболични гест због специфичних околности пандемије.

(Танјуг)